

Las Państwowe
DLA LASU, DLA LUDZI

LEKCJA nr 8
Szacowanie szkód łożwieckich
w strączkowych.
Ćwiczenia z obliczenia szkody łożwieckiej w
roślinach strączkowych.

Stan prawny na 30.09.2018 r.

www.losy.gov.pl

8.1. Kilka podstawowych informacji. Rośliny strączkowe

2

Do roślin strączkowych zaliczamy: łąbiny.

Rośliny strączkowe

3

Kolejnymi roślinami strączkowymi są groch siewny i groch pastewny - peluszka

Rośliny strączkowe

4

Kolejna roślina strączkowa to soja.

Lasy Państwowe
DLA LASU, DLA LUDZI

Rośliny strączkowe

Fot. ifarmer.pl

5

Kolejna roślina strączkowa - wyka.

Rośliny strączkowe

Fot. ifarmer.pl

6

- Kolejna roślina strączkowa - soczewica.

Rośliny strączkowe

Fot. ifarmer.pl

7

Kolejna roślina strączkowa - saradela.

Rośliny strączkowe uprawiane są z reguły po zbożach, w 3.-4. roku po oborniku, nie częściej niż co cztery lata po sobie.

Są uprawiane głównie by zapobiec rozwojowi bakteriofagów, niszczących bakterie brodawkowe.

Strączkowe mają przedłużone wschody i powolny początkowy wzrost co powoduje, że w większym stopniu od innych gatunków ulegają zachwaszczeniu.

Nie mają zbyt dużych wymagań pokarmowych, dotyczy to nie tylko azotu ale też pozostałych składników.

Nasiona powinny być zaprawione szczepionką bakteryjną.

8.2. Etapy procesu szacowania

- 1) Określenie powierzchni uszkodzonej
- 2) Określenie powierzchni zredukowanej

$$P_z = P_u \times \% \text{ zniszczenia}$$

gdzie:

P_z = powierzchnia zredukowana

P_u – powierzchnia uszkodzona

% zniszczenia - ustalony procent zniszczenia

Powierzchnia uszkodzona – jest to obszar, na którym stwierdzono ślady bytowania i żerowania zwierzyny.

Powierzchnia zredukowana – rozmiar szkody (iloczyn wielkości uszkodzonego obszaru uprawy i procentu jej zniszczenia).

2.1) Określenie obsady roślin w danej próbie

$$OR = IRU + IRN \quad (\text{w szt. na m}^2)$$

gdzie:

OR – obsada roślin (dla n-tej próby)

IRU – ilość roślin uszkodzonych

IRN – ilość roślin nieuszkodzonych

Aby określić procent zniszczenia w uprawie roślin strączkowych, podczas szacowanie wstępnego (ogłędziny), należy wykonać określoną ilość prób na powierzchni uszkodzonej i nieuszkodzonej.

Ilość prób będzie uzależniona od powierzchni uprawy objętej szacowaniem szkód łowieckich. Zaleca się aby jedna próba objęła powierzchnię 1 m².

Ustalamy ilość prób i dokonujemy liczenia ilości roślin nieuszkodzonych i liczenia ilości roślin uszkodzonych, po zsumowaniu otrzymujemy obsadę roślin na 1 m² n-tej próby.

2.2) Określenie średniej obsady roślin

$$\text{OR } \acute{s}r = \frac{(\text{OR } P1 + \text{OR } P2 + \dots + \text{OR } Pn)}{n} \quad (\text{w szt. na m}^2)$$

gdzie:

OR $\acute{s}r$ – średnia obsada roślin (dla n-tej próby)

OR P1 – obsada roślin dla pierwszej próby

OR P2 – obsada roślin dla drugiej próby

OR Pn – obsada roślin dla n-tej próby

n – ilość prób

Obsadę roślin w poszczególnych próbach dodajemy do siebie a uzyskany wynik dzielimy przez ilość prób. Tak uzyskujemy średnią obsadę roślin na 1 m². Mnożąc uzyskany wynik przez 10 000 m² uzyskamy obsadę roślin na 1 ha.

2.3) Określenie procentu zniszczenia na poszczególnych poletkach

100% - OR P1 (szt./m²)

X% - IRU P1

$$Pz P1 = \frac{100 \% \times IRUP1}{OR P1} \quad (\text{w } \%)$$

gdzie:

Pz P1 – procent zniszczenia dla pierwszej próby

OR P1 – obsada roślin dla pierwszej próby

IRU P1 – ilość roślin uszkodzonych w pierwszej próbie

12

Aby obliczyć procent zniszczenia na poszczególnych poletkach wyznaczonych do pobierania prób należy:
100% pomnożyć przez obsadę roślin dla danej próby a uzyskany wynik podzielić przez ilość roślin uszkodzonych w danej próbie.

2.4) Określenie procentu zniszczenia dla całej uprawy

$$Pz = \frac{Pz P1 + Pz P2 + \dots + Pz Pn}{n} \quad (\text{w } \%)$$

gdzie:

Pz P1 – procent zniszczenia dla pierwszej próby

Pz P2 – procent zniszczenia dla drugiej próby

Pz Pn – procent zniszczenia dla n-tej próby

n – ilość prób

Aby określić procent zniszczenia dla całej uprawy należy zsumować procenty zniszczenia dla poszczególnych prób a uzyskany wynik należy podzielić przez ilość prób

3) Szacowanie plonu roślin strączkowych

3.1) Określenie średniej liczby nasion na roślinie

$$SLNR = SL\check{L} * SLN$$

gdzie:

SLNR – średnia liczba nasion na roślinie

SL $\check{L}$ – średnia liczba strąków na roślinie

SLN – średnia liczba nasion w strąku

Przy szacowaniu plonu roślin strączkowych najpierw musimy określić średnią liczbę nasion na roślinie, w tym celu możemy skorzystać z powyższego wzoru. Aby określić średnią liczbę nasion w roślinie należy pomnożyć średnią liczbę strąków na roślinie przez średnią liczbę nasion na strąku.

3.2 Określenie masy nasion na roślinie

$$\text{MNR} = \frac{\text{SLNR} * \text{MTN}}{1000} \text{ (g)}$$

gdzie:

MNR – masa nasiona na roślinie

SLNR - średnia liczba nasion na roślinie

MTN – masa tysiąca nasion (g)

Aby określić masę nasion na roślinie należy najpierw pomnożyć średnia liczbę nasion na roślinie przez masę tysiąca nasion a uzyskany wynik podzielić przez 1000.

3.3) Określenie szacunkowego plonu

$$P = \frac{OR \text{ \acute{s}r} * MNR}{10} * (1 - S) \text{ [dt/ha]}$$

gdzie:

P – szacunkowy plon

OR $\acute{s}$ r – obsada roÅlin na 1 m²

MNR – masa nasion na roÅlinie

S – straty

16

Aby okreÅliÄ szacunkowy plon roÅlin strzÄckowych naleÅy najpierw pomnoÅyÄ ÅredniÄ obsadÄ roÅlin uzyskanÄ na 1 m² przez masÄ 1000 nasion nastÄpnie uzyskany wynik podzieliÄ przez 10.

Wynik tego dziaÅania naleÅy pomnoÅyÄ przez wspÅoczynnik, ktÅry stanowi rÅnica liczby 1 i strat jakie wystÄpujÄ przy zbiorze.

Masa 1000 nasion dla Åubiny wÄskolistnego wynosi 155-165 g, czyli waga w 1 roÅlinie od 1,55 do 1,65 g.

S - Przeciętne straty plonu nasion roÅlin strzÄckowych wynosjÄ 15-30 proc.

Gdy zbiÅr przeprowadzany jest w niesprzyjajÄcych warunkach pogodowych, w nieodpowiednim terminie, Åle dopasowanymi metodami lub popeÅniono wiele istotnych bÅedÅw agrotechnicznych w czasie wegetacji tych upraw, straty te mogÄ siÄgaÄ nawet 80 proc. plonu potencjalnie moÅliwego do osiÄgniÄcia w danych warunkach gospodarstwa.

ZbiÅr nasion strzÄckowych nie jest prosty. WiÄÅe siÄ gÅównie z nierÅwnomiernym dojrzewaniem roÅlin i tym samym z trudnoÅciÄ w wyznaczeniu optymalnego terminu zbioru.

Kolejnym utrudnieniem sÄ chwyty znajdujÄce siÄ na plantacji. JeÅli podczas zbioru bÄdÄ

zielone i zdrewniałe, mogą silnie zakłócać pracę kombajnu.
Chwasty zwiększają także wilgotność zebranych nasion oraz utrudniają wymłacanie strąków.

4) Ustalenie rozmiaru szkody

$$R_{sz} = P_z \times P$$

gdzie:

R_{sz} - rozmiar szkody

P_z - powierzchnia zredukowana

P - plon z 1 ha

Aby ustalić rozmiar szkody należy powierzchnię zredukowaną pomnożyć przez plon z 1 ha.

5) Określenie wysokości odszkodowania

$$W = R_{sz} \times C - K$$

gdzie:

W – wysokość odszkodowania

Rsz - rozmiar szkody

C - cena skupu danego artykułu rolnego, a w przypadku gdy nie jest prowadzony skup
cena rynkowa z dnia ostatecznego szacowania szkody

K - koszty nieponiesione (zbioru, transportu, przechowywania)

Aby określić wysokość odszkodowania należy rozmiar szkody pomnożyć przez cenę danego produktu rolnego, a w przypadku gdy nie jest prowadzony skup przez cenę rynkową z dnia ostatecznego szacowania szkody, następnie od uzyskanej wartości należy odjąć koszty nieponiesione tj. koszty zbioru, transportu i przechowywania.

8.3 Ćwiczenie z szacowania szkód w strączkowych

Wystąpiła szkoda łowiecka w uprawie łubinu wąskolistnego.

Właściciel: Jan Kowalski, gmina Kobylnica.

Powierzchnia pola 5 ha, dz. nr 18/2 obręb Kobylnica.

Data zgłoszenia szkody: 3 września 2018 r.

Data szacowania 10 września 2018 r.

Koło Łowieckie – Knieja.

Powierzchnia uszkodzona 1 ha.

Pobrano 4 próby i uzyskano następujące wyniki z prób:

I próba - ilość uszkodzonych roślin – 20 szt.   nieuszkodzonych – 80 szt.

II próba - ilość uszkodzonych roślin – 40 szt.   nieuszkodzonych – 55 szt.

III próba - ilość uszkodzonych roślin – 32 szt.   nieuszkodzonych – 65 szt.

IV próba - ilość uszkodzonych roślin – 30 szt.   nieuszkodzonych – 67 szt.

Oblicz: średnia obsadę roślin w sztukach na 1 m²; procent szkody; powierzchnię zredukowaną.

19

Rozwiązanie

Obsada roślin dla 1. próby ilość uszkodzonych roślin + ilość nieuszkodzonych roślin   20 +
80 = 100 szt.

Obsada roślin dla 2. próby ilość uszkodzonych roślin + ilość nieuszkodzonych roślin   40 +
55 = 95 szt.

Obsada roślin dla 3. próby ilość uszkodzonych roślin + ilość nieuszkodzonych roślin   32 +
65 = 98 szt.

Obsada roślin dla 3. próby ilość uszkodzonych roślin + ilość nieuszkodzonych roślin   30 +
67 = 98 szt.

Średnia obsada roślin 1.wynik + 2 wynik + 3 wynik podzielony przez ilość prób (100 + 95
+ 98 + 98) : 4 = 97,75 ~ **98 roślin**

Zgodnie z metodologią uprawy winno być od 90 do 100 roślin na 1 m² świadczy to, że
uprawa jest prowadzona zgodnie z dobrą praktyką.

Procent szkody

Dla 1 próby

100% - 100 szt.

X% - 20 szt.

$$X = \frac{100\% \times 20 \text{ szt.}}{100 \text{ szt.}} = 20 \%$$

Dla 2 próby

100% - 95 szt.

$$\begin{array}{l} X\% - 40 \text{ szt.} \\ 100\% \times 40 \text{ szt.} \\ X = \frac{\text{-----}}{95 \text{ szt.}} = 42 \% \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{Dla 3 próby} \\ 100\% - 98 \text{ szt.} \\ X\% - 32 \text{ szt.} \\ 100\% \times 32 \text{ szt.} \\ X = \frac{\text{-----}}{98 \text{ szt.}} = 33 \% \end{array}$$

$$\begin{array}{l} \text{Dla 4 próby} \\ 100\% - 98 \text{ szt.} \\ X\% - 30 \text{ szt.} \\ 100\% \times 30 \text{ szt.} \\ X = \frac{\text{-----}}{98 \text{ szt.}} = 31 \% \end{array}$$

Procent szkody = 20% + 42% + 33% + 31% = 126 : 4 = 31,50 % ~ **32 %**
Powierzchnia zredukowana wynosi 1 ha x 32 % = 0,32 ha

Lasy Państwowe
DLA LASU, DLA LUDZI

Dziękuję za uwagę

www.losy.gov.pl

20